

הלכות ברכות סימן נג

יצא עליו שם רע אפלו (ו) (טז) בגדרותו, ושיהיה ענו ומרצה (יז) לעם, ויש לו נעימה וקולו ערב, (יח) ונגיל לקרות תורה נביאים וכתובים: ה' אם אין מוצאין מי שיהיה בו כל המדות האלו, ויכתרו הטוב שבצבור בהקמה ובמעשים טובים: הגה ואם היה כאן עם הארץ זמן וקולו געים והקם חפצים בו, וכן י"ג שנה המבין מה שאומר ואין קולו געים, הקטן (יט) הוא קודם (מרדכי ס"ק דחולין). מי שעבר עברה בשוגג כגון שהרג הנפש בשגגה וחזר בתשובה, (כ) מותר להיות שליח צבור, אבל אם (כא) עשה כמזיד לא, (כב) *דמקל מקום יצא עליו שם רע קדם (כ) התשובה (השוכת א"ו) *במסכת ברכות: ז' *אין ממנין אלא מי שנתמלא זקנו, מפני כבוד

ה טור ד הלוי כ"ד
* צ"ל בהלכות

באר היטב

ואפלו מעוט יכולין לעכב; ואם המוחים הם המנהיגים הרי כאלו מוחים כל הקהל, אם לא במקום שיש בוררים ויש תקנה שלא לשנות גזרם אז אינו מועיל מחאת הפנתסים, מ"א בשם מ"ז ע"ש ובכנה"ג. ובתשובת חו"ט השני סי' ע"ה כ' בין שהמיר דתו לעבודת כוכבים יש להעבירו, אבל בהקמה שהמיר להמיר לעבודת כוכבים ולא המיר מרצונו וחזר בתשובה מעליו וכבר קבלהו עליהם להשי"ן אין להורידו ע"ש, וענין כחות יאירי סי' קע"ו ובשער אפרים סי' לא הברכות ביהוסף סי' כו. ולכ"ע אם עבר באנס ושב בתשובה מותר אפלו לכתחלה וכ"כ המ"א. שי"ן שצ"א פעמים רבות טרפה מתחת ידו מסלקין אותו משי"ן, מ"ז ח"ב סי' עה. טוב לחזר אחר שי"ן בן צדיק, כי אינו דומה תפלת צדיק בן צדיק וכו', מ"ח רש"ל, וע"ז ס"ק ג חולק וכו' דיש לקרב לאותו שאינו מ"ח, לקרב את הרחוקים לשכינה, דרממנא לבא בעי ותהיה תפלתו נשמעת יותר מצדיק בן צדיק ע"ש. מי שגפלו ורועותיו מותר להיות שי"ן, שדרה הקב"ה להשמש בכלים שבזרים דחייב לב נשבר וגו', רש"ל ס"ק דחולין. והמ"א ס"ק ח חולק עליו וכו' דיש להזהר בשי"ן שלא להיות בעל-מום ועוד הקריבה נא לפתחה (ובט) אליה רבה הביא פנה ראיות דמותר להיות שי"ן בעל-מום ע"ש: (כ) התשובה. ע"ש ס"ק שפני זה. א' שהנה אשתו בעז ותהיה מעבדת ולא המשיך עד שמתה ונכר שמתה הקאה

יהא טפס וקבל אלא שיהא ויכל לדבר בעסקי הקהל כפי שצריך, ויכל: (י) בגדרותו. בתשובת הרא"ם סי' פח דבשי"ן דעלמא שאינו שי"ן בתענית א"ע שיהא פרקו נאה, אלא כל שעבדו יש לו מעשים טובים אע"פ שבגדרותו יצא עליו שם רע ואפלו עבר עבודת כוכבים כיון ששב בתשובה ראוי להיות שי"ן קבוע. וכ"כ הור"ש ח"ב סימן קז והרא"ם ששון סי' קנ"ו. ומהרש"ל בתשובה סי' כ הסינים ג"כ דרוקא בתעניות ובמעשדות אבל בשאר ימים אפלו קבוע כל שאינו רשע ושהוא מרצה לעם וקולו ערב ונגיל לקרות מנין לש"ן, וכן העלה להלכה המספר י"ד אחרון דלשי"ן דעלמא לא בעינן פרקו נאה, וכל שראינו ששב בתשובה ראוי קרינן בה וכ"פ רב האחרונים, וע' הרי"ש הלוי חלק י"ד סימן כח, וכן העלה הע"ת. ומס' גו"ל דאם גזרין הציבור תענית אע"פ שאין עקשו תענית צבור מ"מ לא יתפלה שי"ן כזה וק"ו ברה"י וביה"כ ע"ש. עוד העלה הע"ת דגם המספר לא החמיר כמה שפסק שלא יצא עליו שם רע בגדרותו הינו שלא למנותו לכתחלה, אבל להעבירו ולסלקו אחר שהחזק שי"ן אין לנו להחמיר וכ"כ המ"א ובתשובת הראנ"ח ח"ב סי' מב ועין סעיף כה. וכתב עוד שם דאם יצא עליו שם רע עתה והוא קלא דלא פסיק, אפלו יחיד ויכל למחות להעבירו: וכל ששכר העבירות ועמד כן ימים ושנים בהסקמת הקהל ורוצים למנותו, הרי עקשו תפלתו קבלה

משנה ברורה

לנו, כיון שלא נשמע עליו עתה מאומה. מיהו, כשיצא עליו עתה שם רע והוא קלא דלא פסיק, אפלו יחיד מותר עליו להעבירו [כה"ג בשם ראב"ח]. וענין לקמן בסעיף כה בבאור הלכה מה שכתבנו בזה. ואפלו אם נהביר בעדים שקטא, אם עשה תשובה אין מעבירין אותו לכלי עלמא²⁸: (טז) בגדרותו. אפלו נתברר לנו (טז) שעשה או תשובה על זה התנעון, אפלו הכי אין למנותו לכתחלה לשליח צבור. שליח צבור עקשו למנותו, ועמד כן ימים ושנים בהסקמת הקהל, ורוצים עקשו למנותו, (יז) הרי קתחלת קבלה ואפלו מעוט יכולים למחות. אם המוחים הם המנהיגים, הרי כאלו מוחים כל הקהל, אם לא במקום שיש בוררים ויש תקנה שלא לשנות גזרם, אז אין מועיל מחאת הפנתסים: (יז) לעם. כתב בתשובת מהר"ם מינץ: (יח) יזהר החזן אם יש ריב וקטטה בין שני בעלי-בתים, שיהא בשב ואל תעשה, הן בדבור הן במעשה הן בגלוי הן בסתר, וכל-שכן אם יש עסק ריב עם אדם אחר שאינו מותר עם בעל-בית, שיהא בשב ואל תעשה, ואפלו עם אחר מסתקל, אז צריך להצמיד את הדבר לפני הרב או הקהל לפשר ולעשות קבלה אשר נראה להם נכון; ואם יש חסרון ומניעה מצד שפנתגוד, אז הוא נקי ומה יש לו לעשות²⁹: (יח) ונגיל לקרות. כפי שיקוי הפוסקים המעבירים בתוך התפלה סודרים בפירוט³⁰; גם אם אינו נגיל לקרות הוא ככלל "מסיר אנו משמע תורה גם תפלתו תועבה" [א"ר]. כתב בפריימגרים: בסמך תקפא סעיף א איתא דבראש-השנה יודם הפוסקים בעינן שיהא אנו משמע בשאר ימות השנה אפלו אינו נשוי; מפל מקום נראה לי דנשוי (טז) קודם לכתור³¹, אפלו אם נתמלא זקנו: ה' (יט) הוא קודם. אפלו להיות שליח צבור (כ) קבוע, כל שהוא י"ג שנה ותיבא שתי שערות: (כ) מותר להיות. דלא מקרי אין פרקו נאה אלא דוקא שהיה מועד לעשות דברים שאינן מהגנים, אבל מי שבא לידו שגגת מעשה ומתחרט, הרי זה צדיק גמור לכל דבריו ומותר למנותו (כא) לכתחלה לשליח צבור: (כא) עשה כמזיד. לאו דוקא הרג, דהוא הדין שאר עברות, וכדלעיל בסעיף ד, דבעינן שלא יצא עליו שם רע אפלו מגדרותו, וכן כתב בכליבו בפרוש [א"ר]: (כב) דמקל מקום יצא וכו'. עין במגן אברהם שהביא בשם הרבה פוסקים דאפלו כמזיד, כל ששב שרי להיות שליח צבור קבוע, דרוקא לענין תענית צבור מתמירין שלא יצא עליו שם רע אפלו מגדרותו, אבל להיות שליח צבור קבוע לשאר ימות השנה מותר למנותו אפלו לכתחלה³², כל ששב בתשובה, וכנה הביא הפריימגרים בשם אליה רבה להלכה. וכתב באלהי דבה, דבגמים נוראים על-פל-פנים יש להחמיר לדון קדין תעניות, דבאמת אפלו בשאר ימות השנה יש בזה הרבה דעות בין הפוסקים, עין בנקטת הגדולה ובבאור הגר"א; וכל זה הינו שלא למנותו לכתחלה, אבל אין מסלקין אותו לכלי עלמא אם שב בתשובה. שליח צבור שהוציא פעמים רבות טרפות מתחת ידו (ככ) מסלקין אותו משי"ן, דשוב דינינן

באור הלכה
פסוקי דומרה והלך ועשה צרכיו, נוטל ידיו ויגמר הפרק של פסוקי דומרה ויברך אשר יצר ויניח השליח ולא יברך עליו, וכמו שכתב בסמך ח סעיף יד ובמשנה ברורה שם, וניח התפילין ויברך עליהן, דכיון שאינו רשאי לילך בבית-הכנסת בתפילין אדתיא לה הכרחה ראשונה, וכמו שכתב לעיל בסמך כה במשנה ברורה סעיף קטן מז: * דמקל מקום יצא עליו שם רע. עין במשנה ברורה כמה שכתבנו בשם המגן אברהם ואלה רבה קנה וסתמי כדבריהם, אף דיש עוד הרבה פוסקים דסוברין דדין שלא יצא עליו שם רע הוא אפלו ככל השנה, בדמשמע בקנסת הגדולה ובידו מזה בבאור הגר"א, מכל מקום סתמי כמה הם, משום דדין זה דהרמ"א דסובר דבפעם אחת שיעור אדם עברה כמזיד אף ששב מקרי שצא עליו שם רע גם כן אינו מבור, דכבר הקשה עליו המגן אברהם, וכן משמע שסובר הגר"א בבאור ע"ש, וכן משמע מתשובת אור ורוע גופא להקטין בו, ודברי הרמ"א הוא דעת עצמו שפלו להדפיסו בכנים בשם תשובת אור ורוע מה שכתוב שם בהפך לענין מזיד ע"ש"א או אולי קמא באיזה פוסק: * אין ממנין אלא מי וכו', אבל באקראי וכו'. עין בהלכות גדולות בהלכות ערבי צבור, ומה נובע דברי הרמב"ם פרק ח מהלכות הפלה שמתקל בין שריסת שמע לירידת

שער הציון

(טז) אליה רבה: (יז) מגן אברהם: (יח) הובא באלהי רבה: (יט) ונראה לי ברוך אם תשוי הוא גם כן נתמלא זקנו, דנה הוא דינא דמקרא, וידעת הרבה פוסקים ראשונים אפלו באקראי אינו יכול לירד: (כ) פריימגרים ובלבד בסעיף ז: (כא) מוכח מפנה אחרונים וכן איתא באור ורוע: (כב) מגן אברהם:

 Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הלכות פְּרָבוֹת סִימָן נג

ביאורים ומוספים

מביאים שתי שערות כשהגיעו לכלל שנים, לכן החמירו חכמים לענין דאורייתא לחשוש למיעוט (וראה עוד שם ס"ק מ). ובש"ת נודע ביהודה המובא בביה"ל לעיל (סי' לט ס"א ד"ה או קטן) מבואר, שהוא דוקא משום שיכולים לברר, ולכן אם אינו לפנינו שנוכל לבודקו, סומכים על החזקה [מלבד במקום שיש חזקה אחרת כנגד חזקה זו, או שהוא להוציא ממון שבוה נחלקן הפוסקים]. אמנם כתב שם (בביה"ל) שיש פוסקים הפוסלים בכל אופן.

[משנ"ב ס"ק כח]

פינן שלא הביא שתי שערות אֶמְרִינָן עֲדֵין הוּא קֶטְנָא (וכו', ש"אין למנות סריס, דגנאי הוא לְצַבֹּרָא).

38) שאף שבדבר שהוא מדרבנן סומכים על החזקה שהביא שתי שערות וכמו שכתב לעיל (ס"ק כח). מ"מ כשבדקוהו ונמצא שאין שתי שערות, לא אומרים שהיו שתי שערות ונשרו, וכן כתב לקמן (סי' קצט ס"ק כו) בשם המג"א ושאר אחרונים, לענין צירוף לזימון. אמנם לקמן (סי' נה ס"ק מ) כתב שאף כשלא נמצא שתי שערות, תולים שהיו ונשרו מחמת כחישות או שמנונית (ונשאר שם בצע"ק על המג"א הנ"ל).

39) טעם הדבר שנחשב לגנאי מבואר בדבריו, שלעולם לא יגיע למירת השלימות שאמרו על שליח ציבור.

[משנ"ב ס"ק לו]

לפי ש"אין מוציאין את הַרְבֵּים יְדֵי חוֹבְתָן (40).

40) ובמעריב של ליל שבת, כתב הדגול מרובה (סי' שאף לדעה זו קטן לא יהיה ש"ץ, כיון שמבואר בשו"ע לקמן (סי' רסח סי"ג) שהש"ץ מוציא בברכת 'מעין שבע' את מי ששכח בתפילתו בלחש דבר שמחמתו צריך לחזור ולהתפלל.

[משנ"ב ס"ק לב]

וְקֶטֶן שְׂאִין תִּיב אֵינוֹ מוֹצִיאֵם בְּפָנָה (41).

41) ואף שכתב השו"ע לקמן (סי' רפב ס"ג) שקטן יכול לעלות לתורה ולברך עליה ולומר 'ברכו', ביאר השו"ע הרב (סי"ג) שבקריאת התורה אמירת היברכו אינה חובה של הציבור כל כך אלא של העולה לתורה, מה שאין כן כאן שהציבור צריך לצאת ב'ברכו' ידי חובה.

[משנ"ב ס"ק לג]

הַלֶּקֶף מִקֵּד בְּתַחֲלַת לְלֵלָה נִתְמַלְאוּ שְׁנוֹתָיו וְהָיוּ גְדוּלָה (וכו', נַעֲשֶׂה בְּרִמְצָנָה בְּתַחֲלַת לַיְלִידָא שֶׁהַשְּׁנָה שֶׁל שְׁנַת י"ד (42)).

42) ושלא כדעת מהר"י ברוגא שהובא בבאר היטב (סי' יג) שאינו נקרא גדול עד שיעבור יום אחד.

43) ולענין הגדול בבין השמשות, כתב לקמן (סי' נה ס"ק מב) שדנים זאת כספך, והולכים לחומרא בכל דבר שהוא מדאורייתא.

[ביה"ל ד"ה אין ממנין]

וּמָנָה נוֹכַח דְּבָרֵי הַקְּבִי"ם פְּרָק ח מֵהַלְכוֹת תַּפְּלָה שֶׁסֶחֶק בֵּין פְּרִיסָה שְׁמַע לִירֵידָה הַתְּקָה (32).

32) שסובר שלפרוס על שמוע (היינו לומר קדיש וברכו, ראה לקמן סי' סט פרטי הדין) מותר אף בקביעות, והובאו דבריו להלן (ד"ה יוכל לירד).

[משנ"ב ס"ק מג]

וְאֵין הַצְּבוּר יְכוּלִים לְמַחֲלֵל (33) עַל כְּבוֹדָם בְּפָנָה (34).

33) בטעם הדבר כתב הט"ז (ס"ק ב) שכבוד הציבור היינו כבוד שמים, שמתכוונים בזה לכבוד השם יתברך שיהיה שליח ציבור שהוא ראוי להיות מליץ בעד הקהל.

ולענין קריאה בתורה מתוך חומש הכתוב לברו, שכתב לקמן (סי' קמג ס"ק ז) שהטעם שאסור לקרוא בו אפילו אם הוא כתוב כספר תורה הוא מפני כבוד הציבור, כתב בביה"ל שם (סי' ד"ה אין קורין בו) שיש דעות בין הפוסקים אם מועילה מחילת הציבור.

34) ובמקום שרובם ככולם לא נתמלא זקנם [כגון בישיבה קטנה], הוזה הגר"ש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ב ארחות הלכה הע' 76) שלא שייך בזה הטעם של כבוד הציבור.

וכן לענין 'ברכת בהנים' במקום שרוב הציבור הם נערים שלא נתמלא זקנם, שכתב השו"ע לקמן (סי' קכח ס"ד) שאין לכהן שלא נתמלא זקנו לישא כפיו בקביעות, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ח תשובה ז) שבמקום כזה יכול לישא את כפיו בקביעות. מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' טו) כתב שיקבעו תור ביניהם וכל יום יעלה כהן אחר שלא נתמלא זקנו, כדי שלא יעלה אותו כהן בקביעות. עוד כתב, שאם בחלק מהזמנים עולה עמהם גם כהן שנתמלא זקנו, שוב לא נחשב בקביעות גם בשאר הימים שבהם הם עולים לברם.

[משנ"ב ס"ק נד]

אֵין מוֹרִידִין לְמִי שְׁלֵא נִתְמַלָּא זְקָנָה (35).

35) וגדר נתמלא זקנו, כתב לעיל (סי' לט ס"ק ג) שיש לו ריבוי שער בזקנו, ואפילו ששערותיו קטנות מאד.

[משנ"ב ס"ק נה]

דְּלֶקְרַמְבִּים הַסּוֹבֵר תַּפְּלָה דְּאוֹרִיתָא (וכו', עַד שְׂנַדַּע בְּנְדָאֵי שֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹתָהּ (36)).

36) ששיטת הרמב"ם שרק זמני התפילה הם מדברי סופרים, אבל עיקר מצות תפילה היא מן התורה, שנאמר וזלעבדו בכל לבבכם וגו' זו תפילה, דעת הרמב"ם שיעקר מצות תפילה היא מדברי סופרים, והובאו שתי השיטות לקמן (סי' קו ס"ק ד).

37) בטעם הדבר שלענין דברים שהם מדאורייתא לא סומכים על החזקה שקטן המוגיע לכלל שנים מביא שתי שערות, כתב לקמן (סי' נה ס"ק לא) בשם הפמ"ג, שכיון שמיעוט המצוי אינם

יום ב' י"ג חשוון תשע"ו

פב באר הגולה

ד תשובת הרא"ש
פ"ל ד ח רש"א
והר"ן והש"ס
והרא"ש פ"ל ד
ט פת"י דמכרי
הרמב"ם פ"ק טו
תפלה
הקפדת סופרים פ"ק
יד י שם בקצת
סופרים כ בתי"ס
ע"פ תשובת
הראב"א בשם
הראב"ל תשובת
הרשב"א

הלכות ברכות סימן נג

(ט) (כג) הצבור, *אָבְל (כד) באַקראי (כה) מַשְׁחִיָּא (ז) שְׁמֵי שְׁעָרוֹת *יוֹכֵל לִירֵד לִפְנֵי הַתְּבָה, וּבִלְבָד
שְׁלֵא יִתְמַנֶּה מִפֵּי הַצִּבּוּר אוֹ מִפֵּי שְׁלִיחַ צִבּוּר הַמְּמַנֶּה אוֹתוֹ לְהַקְלֵל מַעְלֵיו הַתְּהַפְּלֵל בְּעֵדוֹ לְעֵתִים
(יג) (יג) (כז) וְדוּעִים: ז "אם אין שם מי שיודע להיות שליח צבור כי אם בן י"ג שנה ויום אחד, מוטב
שיהא הוא שליח צבור משפוטו מלשמע קרשה וקדיש: ח "מי שאינו בעל זקן, כל שנכר בו שהגיע לכלל
שנים שראוי להתמלאת זקנו, נתמלא זקנו קרינן בה. הלכה בן עשרים שנה ארבעלפי (כז) שאין לו זקן
ממנין אותה: הגה וכן אם היה לו זקן אפלו מעט, קרינן בה נתמלא זקנו אם הוא מן י"ח ולמעלה (כ"י בשם מ"ס פ"ד
נ"ו) פ' הקורא עומר: ט (י"ג) (י"ג) (כח) 'סריס, יש אומרים שמתר לבנותו אם הוא (כט) בן עשרים: י "יש
ללמד זכות על מקומות שנהגים שהקטנים יורדין לפני התבה להתפלל (ל) תפלת ערבית (לא) במוצאי
שבתות: הגה ובמקומות שלא נהגו כן אין לקטן לעבר לפני התבה אפלו (לב) בתפלת ערבית: אפלו הגיע לכלל י"ג
שנים ביום השבת אין להתפלל ערבית של שבת, (לג) דתרי צדין אין לו י"ג (יג) שנה (מהר"ל): לא (לד) לשליח צבור
שמאריך בתפלתו כדי שישמעו קולו ערב, אם הוא מקמת ששמה בלבו על שנותן הודאה להשם יתברך

שערי תשובה

בקהת ספרים מראשונים ואחרונים, והנחא את דבר ה' ישיה' לפי לזאת: [ז] שמי שעורות.
עשה"ט, ואין זה רק לתפלה שהיא רבבון וכמ"ש לקמן סי' נה. והנכסם מראים נתמלא זקנו
צעדו פקבאר בס"ק שאמר זה, וכמ"א סי' ט קבב דבסימן תקע"ט משמע וזקן ממש בעינו
לענין תענית ולא מצי בנתמלא זקנו וענין סי' תקפ"א: [יח] ודויעים. עבה"ט. ומ"ש ופשוט
וכי עין ב"ח שקבת שגם זה סקרי קבוע כיון שנתמלא לקה, וראב"א הוי קשלא נתמלא כל עקר
ע"ש והביאו הא"י וכתב שכן עקר: [י"ז] סריס. עבה"ט. וענין בתשובת פאר"ה ה"ו לקרמ"ב
ז"ל סי' קמ"ו שנשאל בן ארבעים שלא עמח שער בקנטו, ותשוב'ו, זה רינו סקריס חמה או
מפני חלי אשר קבל אין שיעור צומח כ"ו באפן כ"ו זה האיש יוכל להיות מעב"ל, וענין

התבה³⁸, וכמו שכתב הלח"ם משנה כ"ל: * אָבְל באַקראי. עין ב"רין [והובא בכ"י]
שכתב דדוקא בשאין שם אלא הוא, וכן איתא בחידושי הרמב"ן, ושערי תשובה³⁹, ושערי תשובה⁴⁰
לא להזכיר דבר מזה. ולכאורה יש להביא ראיה דהש"ס ערוך אין סובר זה, דאם בן
הלא באפן זה מתר לו גבינן להיות שם ש"י קבוע, פדאיתא בסעיף ז דמתר לו
להיות ש"י, ותניו אפלו קבוע כמו שכתב הלבוש שם, וכן משמע במאמר מרדכי
באקראי מתר אפלו ב"ש אחר. אבל יש לדחות הראיה, דבסעיף ז מורי קשאנו
יודעין לפי ענין המקום ששכל השנה לא יודעין להם ש"י קבוע שנתמלא זקנו, לכן
מתר למנות לכן י"ג אפלו לקבוע, מה שאין כן בסתמא אין למנותו לקבוע כי פן
יודעין להם מתר ש"י שנתמלא זקנו: * יוֹכֵל לִירֵד וכו'. כתב בפרימגדים סימן
קל"ב, דאפלו אם הוא אצל לא ירד לפני התבה בקבוע אם לא נתמלא זקנו וכי עיי"ש.
ונראה לי דלענין תפלת ערבית יש להקל אפלו בקבוע, דהא אין מחזורין התפלה רק
שאומר קדיש וברכה, ודויע דעת הרמב"ם שקמחל בין פריסת שמע לירידה לפני
התבה, כמו שכתב הלח"ם משנה דלדעת הרמב"ם אין לחלק בין קבוע לערואי, רק כמו
שכתבנו, וכן כתב הפרי חדש והפרימגדים וישנאוהו יעקב לדעת הרמב"ם, ואחר
קר מעאמי שכן גבינן דעת בעל הגלילות גוללות, וגם מסתמא מוזילין הצבור

באר היטב

מה, אין ראוי להיות ש"י, כנה"ג וע"ה. (ט) הצבור. ואין הצבור יכולים
למחל על כבודם, ט"ו שכנה"ג ועמ"א: (ז) שמי שעורות. וכל שבא לכלל י"ג
אין מוקדקדון בשערות כמ"ש סי' נה: (יג) ודויעים. דעה בני קבועות לאותם
העמים. ופשוט שאין בכלל זה אם מנוהו הקהל שהנהגה הוא מוכן להתפלל
כאם לקטנים לא יתנה חתון כבה"ב שיעמד זה להתפלל, אין בנה אסור כלל
דאין זה מקרי קבוע כלל פיון שאפשר שלא יבוא לידי פנה, ולא אסור בקבוע
אלא לעתים ודויעים שלאותה עת הוא קבוע בודאי, ט"ו. וכתב ע"ה רתנו דוקא
מי שלא נתמלא זקנו אבל מי שהוא פסול לש"י מחמת עברה אפלו באקראי
אינו יוכל להיות ש"י, וכ"כ בתשובת מ"צ ח"ב סי' עה. וה"ה בתענית ובריה נמי אין מורידין למי שלא נתמלא זקנו אפלו באקראי, שכנה"ג וע"ה: (י"ג) סריס. לא
דהינו שגראי בו סימני סריס כמ"ש סי' נה ס"ה. ומהר"ש"ל בחלין סי' מה כתב שאין לבנות סריס: (י"ג) שנה. פ"י דבמדינתנו מתפללין ערבית כמב"י והוא לא

באר היטב

לה כמזיד. [ועין בפרימגדים דמסתפק דאפלו בפעם אחת ידוניהו כמזיד.
ומכל מקום אם שוב בתשובה (כג) אין מסלקין אותו משי"י אפלו אם
הוציא פעמים רבות: ו (כג) הצבור. ואין (כד) הצבור יכולים למחל³³
על כבודם כנה"ג: (כד) באַקראי. כל זה בשאר ימות השנה, אָבְל
בתענית ובראש השנה ויום הכפורים אפלו באקראי (כה) אין מורידין
למי שלא נתמלא זקנו³⁵, וגם בנה (כו) אין להקל אפלו על ידי מחילת
הצבור: (כה) מַשְׁחִיָּא שְׁמֵי שְׁעָרוֹת. רוצה לומר, אחר שהגיע ל"ג
שנה, דקדם לא מהני השערות. ועין במגן אברהם שכתב דמסתמא אין
צריך לברק אחר השערות בזה, דבדבר דרבנן אולינן בתו רבא שמביאין
שמי שערות באותו הזמן. ועין בפרימגדים שכתב דלהרמב"ם דסובר
תפלה דאורתא³⁶ יתנה אסור להש"י הנה להוציא נ"י אחרים בתפלה, עד
שגרע בודאי שהביא שמי שערות³⁷, עין שם: (כז) וְדוּעִים. דוה הוי
קביעות לאותם העמים. ואין בכלל זה אם מנוהו הקהל שיהיה הוא מוכן
להתפלל אם לפעמים לא יתנה חתון בבית הכנסת שיעמד זה להתפלל,
אין בנה אסור כלל. דאין זה מקרי קבוע פיון שאפשר שלא יבוא לידי פנה, ולא אסור בקבוע
אלא לעתים ודויעים שלאותה עת הוא קבוע בודאי, ט"ו. וכתב ע"ה רתנו דוקא
מי שלא נתמלא זקנו אבל מי שהוא פסול לש"י מחמת עברה אפלו באקראי
אינו יוכל להיות ש"י, וכ"כ בתשובת מ"צ ח"ב סי' עה. וה"ה בתענית ובריה נמי אין מורידין למי שלא נתמלא זקנו אפלו באקראי, שכנה"ג וע"ה: (י"ג) סריס. לא
דהינו שגראי בו סימני סריס כמ"ש סי' נה ס"ה. ומהר"ש"ל בחלין סי' מה כתב שאין לבנות סריס: (י"ג) שנה. פ"י דבמדינתנו מתפללין ערבית כמב"י והוא לא

משנה ברורה

התבה³⁸, וכמו שכתב הלח"ם משנה כ"ל: * אָבְל באַקראי. עין ב"רין [והובא בכ"י]
שכתב דדוקא בשאין שם אלא הוא, וכן איתא בחידושי הרמב"ן, ושערי תשובה³⁹, ושערי תשובה⁴⁰
לא להזכיר דבר מזה. ולכאורה יש להביא ראיה דהש"ס ערוך אין סובר זה, דאם בן
הלא באפן זה מתר לו גבינן להיות שם ש"י קבוע, פדאיתא בסעיף ז דמתר לו
להיות ש"י, ותניו אפלו קבוע כמו שכתב הלבוש שם, וכן משמע במאמר מרדכי
באקראי מתר אפלו ב"ש אחר. אבל יש לדחות הראיה, דבסעיף ז מורי קשאנו
יודעין לפי ענין המקום ששכל השנה לא יודעין להם ש"י קבוע שנתמלא זקנו, לכן
מתר למנות לכן י"ג אפלו לקבוע, מה שאין כן בסתמא אין למנותו לקבוע כי פן
יודעין להם מתר ש"י שנתמלא זקנו: * יוֹכֵל לִירֵד וכו'. כתב בפרימגדים סימן
קל"ב, דאפלו אם הוא אצל לא ירד לפני התבה בקבוע אם לא נתמלא זקנו וכי עיי"ש.
ונראה לי דלענין תפלת ערבית יש להקל אפלו בקבוע, דהא אין מחזורין התפלה רק
שאומר קדיש וברכה, ודויע דעת הרמב"ם שקמחל בין פריסת שמע לירידה לפני
התבה, כמו שכתב הלח"ם משנה דלדעת הרמב"ם אין לחלק בין קבוע לערואי, רק כמו
שכתבנו, וכן כתב הפרי חדש והפרימגדים וישנאוהו יעקב לדעת הרמב"ם, ואחר
קר מעאמי שכן גבינן דעת בעל הגלילות גוללות, וגם מסתמא מוזילין הצבור

אין בנה אסור כלל. דאין זה מקרי קבוע פיון שאפשר שלא יבוא לידי פנה, ולא אסור בקבוע
אלא לעתים ודויעים שלאותה עת הוא קבוע בודאי, ט"ו. וכתב ע"ה רתנו דוקא
מי שלא נתמלא זקנו אבל מי שהוא פסול לש"י מחמת עברה אפלו באקראי
אינו יוכל להיות ש"י, וכ"כ בתשובת מ"צ ח"ב סי' עה. וה"ה בתענית ובריה נמי אין מורידין למי שלא נתמלא זקנו אפלו באקראי, שכנה"ג וע"ה: (י"ג) סריס. לא
דהינו שגראי בו סימני סריס כמ"ש סי' נה ס"ה. ומהר"ש"ל בחלין סי' מה כתב שאין לבנות סריס: (י"ג) שנה. פ"י דבמדינתנו מתפללין ערבית כמב"י והוא לא
להתפלל אם לפעמים לא יתנה חתון בבית הכנסת שיעמד זה להתפלל,
אין בנה אסור כלל. דאין זה מקרי קבוע פיון שאפשר שלא יבוא לידי פנה, ולא אסור בקבוע
אלא לעתים ודויעים שלאותה עת הוא קבוע בודאי, ט"ו. וכתב ע"ה רתנו דוקא
מי שלא נתמלא זקנו אבל מי שהוא פסול לש"י מחמת עברה אפלו באקראי
אינו יוכל להיות ש"י, וכ"כ בתשובת מ"צ ח"ב סי' עה. וה"ה בתענית ובריה נמי אין מורידין למי שלא נתמלא זקנו אפלו באקראי, שכנה"ג וע"ה: (י"ג) סריס. לא
דהינו שגראי בו סימני סריס כמ"ש סי' נה ס"ה. ומהר"ש"ל בחלין סי' מה כתב שאין לבנות סריס: (י"ג) שנה. פ"י דבמדינתנו מתפללין ערבית כמב"י והוא לא
להתפלל אם לפעמים לא יתנה חתון בבית הכנסת שיעמד זה להתפלל,
אין בנה אסור כלל. דאין זה מקרי קבוע פיון שאפשר שלא יבוא לידי פנה, ולא אסור בקבוע
אלא לעתים ודויעים שלאותה עת הוא קבוע בודאי, ט"ו. וכתב ע"ה רתנו דוקא
מי שלא נתמלא זקנו אבל מי שהוא פסול לש"י מחמת עברה אפלו באקראי
אינו יוכל להיות ש"י, וכ"כ בתשובת מ"צ ח"ב סי' עה. וה"ה בתענית ובריה נמי אין מורידין למי שלא נתמלא זקנו אפלו באקראי, שכנה"ג וע"ה: (י"ג) סריס. לא
דהינו שגראי בו סימני סריס כמ"ש סי' נה ס"ה. ומהר"ש"ל בחלין סי' מה כתב שאין לבנות סריס: (י"ג) שנה. פ"י דבמדינתנו מתפללין ערבית כמב"י והוא לא

שער הצידי

(ג) עלת-תמיד: (ד) אליה נכה בשם הרבה אחרונים: (כה) ט"ו ושאר אחרונים: (כז) פרימגדים: (כט) לבושי-שרד: (לט) פרי חדש
פרימגדים בסיון ט: (ז) אחרונים: (ל) אחרונים: (לג) אחרונים:

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הלכות ברכות סימן נג

(ד) **בנעימה, תבוא עליי ברכה, והוא ישתפלל בכבוד ראש ועומד באימה וביראה, אכל אם מבנין להשימע קולו ושמום קולו הרי זה (טו) (לה) מגנה. ומכל מקום כל שמאריך בתפלתו לא טוב (טז) ועין עושה מפני טרח (לז) הצבור: לב * אין ממנין * מי שקורא (לז) לאלפיי"ן (יז) עניי"ן (לח) ולעניי"ן אלקי"ן: לג יפוחח, והוא מי שפגרו קרוע (לט) ונרועותיו מגלים, לא ירד (מ) לפני התכה: יד (מא) סומא יורד לפני (יט) ויתן התכה, ויבלבד (מב) שלא יקרא בתורה, משום ד'דברים שכתבם אי אתה רשאי לאמרם על פה': טז ש'שליח צבור קבוע יורד לפני התכה מעצמו (מג) * ולא ימתין שיאמרו לו: טז מי שאינו שליח צבור**

מ מגלה כ"ד ג שם
ס שם לענין פרישה
שעט ונכנסים פתוק ח
מהלכות השפלה
וחצרות הו"א ש' מלל
ד והוא הדין ליורד
לפני התכה ע עין
במה שכתבתי בסימן
קלט סעיף ג טז

באר היטב

נכנס בשבת י"ד עד תחלת ליל שבת שהוא יום שגולד בו, אכל אם מתפללים ערבית בלילה מטר לעבור לפני התכה, והא דאמרינן בכ"מ י"ג שנה יום א' פ"ו דקענין י"ג שנה שלמים וניין שמתחיל היום שגולד בו יום א' קרינן בו, כ"ח מ"א ט"ז שכנה"ג, וכ"כ הש"ך בח"מ סי' ל"ה חס"מ ע"ש. ועין בשכנה"ג סי' נה בהקנת השור סעיף ו שמיא בשם תשובת כ"י מהר"י ברוך שכתב דאפלו בן י"ג שנה יום א' אינו יקרא גדול עד שיקבר אותו היום, ונקביא דאית ע"ז ע"ש: (ז) **בנעימה. דאיחא בפסיקתא: כפר את ה' מהונן קרי בה מהונן. ומי שיש לו קול נעים ורנן להקב"ה ולא שאר נגנות, סי' ט"ו רנא: (טז) מגנה. דאיחא בס"ח דשעה שרשיב"ג יקרא לקרא אמר לר"י אחי מפני מה אני יוצא לקרא [אל] שקא היית דורש פרובים ושמחתם בלבך ונקבית מרד"ת: א"ל אחי נחמתי ע"כ: (יז) **עושה. אם לא ברצון הקהל, אפלו שבת יום, ואף ברצון הקהל להאריך יותר מדי הרי זה מגנה. ושל"ל פ"ק דחלי"ן: (יז) עניי"ן. והיה למי שקורא חתי"ן התי"ן. ואם פלס מדברים כן מטר להיות ש"ן, הרכ"ז כנה"ג מ"א ע"ח ע"ש. ושגור מענית בהפעלים, ונתרע שם דכשנתה מהבון לקרות חתי"ת קורא אותה שפיר ע"י טרח ע"ש, אכל בהפעלים מרצו דה"מ היכא דאפשר באחר אכל היכא דלא אפשר באחר לא ע"ש, וכנ"ל עקר, דאם איתא שיהיה יכול לקרות חתי"ת ע"י רחוק אף קאמר לה שפאתה מגיע אצל ותיכתי לה' לא נמצאת מתוך ומבנה, דדלמא כשנתה מגיע לזה הפסוק וכיוצא בו היה מטי"ח את עצמו לקרות מהנן ולא היה מתוך ומבנה, אלא הקב"ה כמו שפירשו בהפעלים, פ"ח: (יח) **התכה. ומי ככל העשות, פ"ח מ"א דלא כנ"ז. בהשוכת חו"י סי' קעו העלה שיש להפסיק חן******

שערי תשובה

במח"ב ויבשיות ארז לעדיק סי' ה: [טז] עושה. עבה"ט. ועין באמנות שומאל סי' טז כזנן שקולו נמוך ושלש ומאריך בתפלה, יכולים לרחותו, ועין במשוכת הכ"ח מה שמוקדים כבהכ"ז נגנים שמנגנים בו והביאו בא"ר ע"ש: [יח] **התכה. עבה"ט. ועין בשאלת הגב"ע סי' ח"א סי' עה ותי"ב סימן ט"ו. ומדברי מהר"י נראה דאף בתחלת דבריו קא"ר על ימים נוראים, מ"מ מהפעלים שכתב יש למנוע אף בשאר זמנות השנה אם יש אחר שנאו והגון כמותה, ובשאלת הגב"ע ומו"ר וקצ"ה כתב שהוא פסול, ובכ"י והח"ב העלה להקלה בשאר זמנות השנה וכולו ליהוי ש"ן מאחר שכן דעת הרמב"ם והרא"ש שאר פוסקים וקנין, אף במקום נוראים יש לחש לדברי מהר"י, ועין באש"ל אברהם סי"ב ב' הדי"ה פ"ח בשם הרשב"ש, ובכ"י כתב שכתב י"ג א"ב וכתבתי ח"ג סי' ק"ג. ונראה שיש אחר ימים נוראים דינו כסומא, אפ"כ שאפשר לחלק קצת ולומר דמקור ואינו שומע הרי הוא ככל אדם, מים נראה להחמיר ביום נוראים, ועין לעיל מ"א סי"ח ה, וגם שיש קצת בלבול בתפלה ע"י כשאינו שומע שאז לו ריעה בתפלה ולא בסוף מה שמקול ענין אחריו ויש הם עומדים אם באקצע הפסק או בין הפסקים, אכל מי ששומע, רק שנתחלק אצלו חוש השמיעה כדרך הנגנים שכתבה אונם קצת משמע ומימי שומעים ויודעים מצד**

והקשו תוס' סי"פ הקורא את המגלה עומד, אף הוריד רבי ל' תיא לפני התכה בהפעלים מרצו דה"מ היכא דאפשר באחר אכל היכא דלא אפשר באחר לא ע"ש, וכנ"ל עקר, דאם איתא שיהיה יכול לקרות חתי"ת ע"י רחוק אף קאמר לה שפאתה מגיע אצל ותיכתי לה' לא נמצאת מתוך ומבנה, דדלמא כשנתה מגיע לזה הפסוק וכיוצא בו היה מטי"ח את עצמו לקרות מהנן ולא היה מתוך ומבנה, אלא הקב"ה כמו שפירשו בהפעלים, פ"ח: (יח) **התכה. ומי ככל העשות, פ"ח מ"א דלא כנ"ז. בהשוכת חו"י סי' קעו העלה שיש להפסיק חן**

משנה ברוכה

ואחר כך תפלה וס"ח סי' רנ"א: (לה) **מגנה. איתא בספר חסידים: בשעה שרבן שמעון בן גמליאל יצא לדון להרג אמר לרבי שמעאל כהן גדול: אחי, מפני מה אני יוצא להרג, אמר לו: שמא היית דורש ברכים ושמה לבך ונקבית מדברי תורה; אמר לו: אחי, נחמתי: (לו) **הצבור. כתב בי"מ של שלמה סימן ג: אסור לו להאריך שלא ברצון הקהל אפלו בשבת יום טוב; ואף ברצון הקהל יותר מדי מגנה⁽⁴⁴⁾, כי אין זה לא מחזיו לה' ולא מחזיו לבס. כתב שר"י נקטת הגדולה בשם תשובת ר"י ברוך: שליח צבור שפסל קולו, אם נשמע קאלו היא מרתת רשבור, פסול. עוד כתב: אם שני חתנים שרים, כהן קורא ללוי, לוי לישאל, ותלמידים קוראים לעם הארץ אפלו****

באר הלכה

להאבל, ויש לצרף בזה גס"פ דעת הבית יוסף והשי"ג שמקלון בזה פני"ל: * אין ממנין. לבאונה הוא הדין באקראי אינו יכול לירד לפני התכה להיות ש"ן, בין שהשנים הוא האיני מוציא את התבות מפיו בתקוה, אכל אין להביא ראיה לזה מהתפלות כגלה [כ"ד ע"ב] ד"ה כשאתה, דהקשו מרבי תיא אף הורידו רבי בשגור תעניתא, ויש לרחות דתענית צבור אקראי הוא כמו קבע, בדמכות שם עמוד א וחסות ד"ה ואינו עובר ע"ש, ועין לעיל במה שכתבנו בשם הר"ן לענין מלוי קנן דאפלו באקראי יש להחמיר בדאיכא אחר, וכל שכן בזה שיש להחמיר תמיד על כ"ל פנים בדאיכא אחר אפלו באקראי: * מי שקורא וכו'. עין לקמן בסימן קכ"ט ש"י עיני קשן ל דמקל בזה בומגנו שאין רב העם מבחינים בזה⁽⁴⁵⁾: * **ולא ימתין. ובבב"א הג"א סו"ח לזה מערכין י"א ע"ב דש"ן ממלך לתפלה, עין שם. ומהטור גס"פ אינו מוכח רק האיני צריך לטוב אכל לא האיני צריך**

הוא פתן, וכל שכן לוי: **יב (לז) לאלפיי"ן עניי"ן. פרוש, הברית העני"ן⁽⁴⁶⁾. והיה הדין למי שקורא חתי"ן או (לז) שקורא ל"שבלת" "סבלת". ואם פלס מדברים כן, מטר להיות שליח צבור [מ"א בשם הרדב"ן]. ונדע עוד, דהוא הדין לכל מי שאינו יכול להוציא האותיות בתקוה, כגון שהוא כפד פה וכבד לשון, גס"פ אין מורידו אותו לפני התכה [פן מוכח מהתקופים פ"ק טו מהלכות נשיאת פנים הלכה א, ופ"ק ח מהלכות תפלה הלכה יב, עין שם בבס"ף משנה. וצריך עיין מירושלמי פ"ק קנ"ה קנ"א הלכה ד דאיתא שם: אם היה לשונו צרוך, עין שם בפני משה דמתיר בענין זה מפני שמכל מקום אינו מישב האותיות מהנתן ע"ש, אכל לפי מה שפרש שם הפעל ספר חרדים אה דברי הירושלמי נחתא: (לח) **ולעניי"ן אלקי"ן. עין בפרי חדש שהעלה דבזמן דליכא אחר ראוי כמותו מטר להורידו לתכה אפלו בחתי"ן התי"ן, אכל בעל פני משה תנ"ל חולק עליו וסובר דאפלו בדיליכא אחר לא שרי פי אם היכא דכשהוא מבנין לקרות אותו חתי"ת על ידי טרח יכול לקרות אותו שפיר. ונראה עוד, דאפלו לפריי"ך אין מטר למנותו לשליח צבור קבוע פן יזמן מטר אחר טוב ממנו, רק לפעם זה מטר להורידו בדיליכא ראוי כמותו, כהניא מעשה דרבי תיא שם בומרא: **יג (לט) ונרועותיו. (לג) וגם חפשי: (מ) לפני התכה. להעשות שליח צבור להתפלל⁽⁴⁷⁾, אכל פורס הוא (ז"ל) על שמע לבד, וגם אינו קורא בתורה, שגנאי הוא: **יד (מא) סומא. אפלו בשתי עיניו, (לה) ותיב בכל המצות מן התורה, דקומא לן כרבנן דרבי יהודה. ובתשובת חותניאור סימן קעו העלה שאף על פיר"ן לא תפלה סומא בימים נוראים, אפלו באחד מעיניו, היכא דאיכא אחר ראוי והגון פיצא בו, עין שם טעמו⁽⁴⁸⁾, ובספר אליהו רבא פאות י חולק עליה. ונראה לי (לו) דאף לדברי החותניאור, הינו רק שלא למנותו להתחלה, אכל לא לסלקו משליח צבור אם נעשה סומא. שליח צבור שיש לו כבודות אוננים (לז) שאינו שומע קול, מסיק בחדושי ר' עקיבא איגר (לז) דלא יהיה שליח צבור⁽⁴⁹⁾, דאף דאם לא השמיע לאנןו יצא, מפל מקום פיון דלכתחלה צריך להשמיע לאנןו, אינו מוציא אחרים לכתחלה⁽⁵⁰⁾: **(מב) שלא יקרא. עין לקמן סימן קלט סעיף ג בהג"ה⁽⁵¹⁾: טז (מג) ולא**********

שער הצידי

(לג) נקב"ם פ"ק טו מהלכות תפלה הלכה א, עין שם בבס"ף משנה: (לג) **הגנאי (לג) ה"א שם הרי"ף רטור: (לז) משנה במגלה דף כד: (לז) כ"ח פ"ג אברהם פריי חדש והפני"א, ולא פנחלת ע"ב: (לו) פשוט פיון דמער הדין מטר אף להחזית יאיר דמארכא שם בדבריו, והפאר היטב נתן מקום לטעות בדבריו: (לז) מוכח משערי תשובה בסימן זה: (לז) משמע מפה אפלו בשאר ימי השנה, ודלא כשערי תשובה דהוא אויל רק להשמיעין דלא מחשיב לה בשעת תחילת חסרון במה שאינו משמיע לאנןו, ודבר השי"ר עקיבא איגר, ונראה דכשאינן ש"ן אחר, גם למורנו הרע"א מטר:**

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com